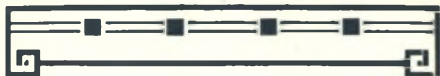


A CÉGKÁRTYÁK KÖNYV- NYOMDAI TERVEZÉSE



mesterségét kedvelő nyomdásznak kétségtelenül legnagyobb élvezete az, ha idegen nemzetek nyomtatványait szemlélheti. Ez a mellett, hogy élvezetes, végtelenül hasznos is. Sok minden — különben észrevétlenül maradó — dolgon megakad ilyenkor a szem, ami azután önkénytelenül gondolkozásra és tanulmányozásra serkent. Erre pedig ma már mindenkinek, aki szakunknál boldogulni akar, föltétlen szüksége van.

Ha valaki angol és amerikai nyomtatványkollekciókban kutatgat, okvetlenül föl fog tűnni neki az a jelenség, hogy egyrészt mily magas igényeket kell az ottani nyomdásznak kielégítenie, másrészt pedig, hogy mily óriási összegeket áldoznak az ottani kereskedők, iparosok, gyárosok nyomtatványaikra s ezek között a cégkártyára. A leg- raffináltabb műizlés, párosulva a modern technika minden vívmányával, igyekszik emez igazán magas igények kielégítésére; s hogy mily eredménnyel, erre nézve csak azt jegyzem meg, hogy szeri-száma sincs e téren a remekműveknek s hogy nem egy akad köztük olyan, amelynek készítése még az igazán tapasztalt szakembert is meglepi.

Nemrégiben alkalmam volt egy ilyen remek angol és amerikai nyomtatványgyűjteményt tanulmányozhatni. Nagy sajnálatomra — az idő rövidsége miatt — nem volt lehetséges e gyűjteményről fényképfölvételt készíttetnem, de följegyzéseim alapján megkísérlem azok egyikét-másikat ismertetni.

Az angol és amerikai cégkártyáknál egyik leg-feltűnőbb jelenség az, hogy jó részük illusztrálva van; sőt hogy a kártya felét vagy negyedrészt az illető cég által gyártott, ajánlt gép, bútor vagy más iparcikknek természetű színes illusztrációja foglalja le. Nem ritkán látható és valóban minden hatást fölülmul az, hogy e színes illusztrációkat még domborítják is.

Egy gépgyár kártyáján a következő leleményes és valóban célravezető dolgot láttam: A gyár egy

gépnek fontosabb részét újra konstruálta s ezt óhajtvá rendelői tudtára adni, e célra kétlapos haránt hajtású kártyát használt. Az első oldalon lenn a bal sarokban pár szóból álló szöveg ad tájékoztatást az iránt, hogy a cég mit ajánl, lenn a jobb sarokban van a cég neve, valamint a cégjel. A második és harmadik oldal a kívül ismertetett gép két teljesen egyforma illusztrációját tartalmazza. Az első képen a javítandó, a másodikon a már javított géprész van az egész illusztrációnál jóval erősebb színekben nyomva és a legkisebb részleteig domborítva, úgy hogy bár a szemlélő az egész gépet látja, mégis első sorban a gépen föltüntetni kívánt rész ötlík a szemébe. A negyedik oldalon az árak vannak felsorolva.

Az ilyen kártya természetszerűleg nem lehet valami olcsó, de ha figyelembe vesszük biztos hatást és érdeklődést keltő mivoltát, bizony megéri az árát. De meg azután — kérdem — mi helyesebb, ily remek kártyát küldeni a rendelőnek, vagy pedig: mint nálunk szokás, 3—4 oldalon körlevelekben leírni az ilyesmit? Az utóbbi a legjobb esetben is nem eléggé érthető, legalább annyira nem, mint azt a kép mutatná s azután meg mifelénk is az lévén a jelszó, hogy az idő pénz, többnyire — s éppen hosszadalmassága miatt — olvasatlanul kerül a papirkosárba.

Volt a föntemplített cégekártyák között egy másik, nem kevésbé megkapó hatású. Egy konzerv-gyár kártyája ez. Igazi amerikai ízű. Tojásdad alakú remek művű tányért ábrázol, amelyben egy húskonzerv-doboz volt, oldalt borított állapotban, amint a párolgó hús kiömlik belőle. Persze természetű színekben nyomva. A cég címe a bádóg-dobozon látható és pedig úgy, mintha valami réz-címke volna a dobozra forrasztva. A tányér és a rézszínű címke domborítva volt.

Egy angol kártya is nagyon eredeti eszme után készült. Valami pénzüintézet hivatalos helyiségét mutatja a kártya s a helyiség egyik falánál hatalmas pénzszekrény áll. A szekrény fölső részén, a szokásos díszítmény helyén egy bóbiskoló police-man könyököl, egyik kezében zárat és kulcsot, a másikban pedig kis táblát tart, amelynek fekete lapján fehér betűkkel olvasható a police-man vallomása, mely szerint ő, amióta ezt az újfajta szekrényt használják a bankok, nyugodtan alhatik, mivel e szekrények föltörése semmikép sem lehetséges.

E kis tábla szövegének illusztrálására szolgál azután a szobában össze-vissza heverő sok betörőszerszám, továbbá az a remekül megrajzolt jelenet is, amint a szekrény előtt két betörő izzadt homlokát törölgetve, lemond a föltörésről.

Ilyen és ehhez hasonló kártyát számtalant írhatnék le. Egyik eredetibb a másiknál, nyomdai kiállításuk pedig a lehető legtökéletesebb.

Fölemlítem e helyütt azt is, hogy az ily karakterű kártyák között alig-alig láttam könyomásút; a színezettek többnyire három- vagy négyszínyomás útján készültek.

Rátérek már most a föntemlített gyűjtemény egy mássorozatának részlegesismertetésére, amely minket jobban érdekel, mivel az előbb említett kártyáknál az oroszlánrész bizony a rajzolóé.

Eme kártyák jórészen betüöntői anyagból készültek. Keresetlen egyszerűségükkel, nemkülönben gyakran markáns színezésükkel nagy hatást képesek előidézni. Fő jellemvonásuk — már amennyire a rendelkezésre álló példányokból kivehettem — a soroknak minden kényszertől ment, szabad és valóban ötletes elrendezésében, valamint a papiros és színezés minőségében nyilvánul meg.

Különös, hogy mily egyszerű eszközökkel dolgoznak az ottani mesterszedők és nyomók. Meglepő és eléggé meg nem becsülhető jó tulajdonságuk az, hogy úgy a fehér síma kartonon, mint a legrikítóbb színű recés kartonon egyaránt képesek a leghatásosabb színezést létrehozni. Követésre méltó az a rendszerük is, hogy a felhasználandó betü- és díszítő-anyag erősebb vagy gyöngébb faját a papiros színének megfelelően használják föl. Sőt tapasztalható az is náluk, hogy a papiros erősebb vagy gyöngébb színének megfelelően alkalmazzák a betük nagyságát is, amennyiben a világosabb papirosoknál kisebb betüket, a sötétebbeknél pedig arányosan nagyobb betüket használnak. Ugyanúgy járnak el a színezéssel is. Gyöngébb betü- és díszítő-anyagot erősebb színekkel, erősebbet pedig gyöngébb színekkel nyomtatnak.

A mai világban szinte hihetetlennek fog föltűnni, hogy az angol és amerikai az alapnyomást, a nyomdászatnak e különben igen becses segítő eszközét, csaknem teljesen mellőzi, vagy ha már használja is, teljesen eltérő az a mifelénk dívó rendszertől. Az alapnyomat náluk igen gyakran a díszítő-anyagot helyettesíti; amennyiben ott nem

nyomnak vele gyöngye színeket, hanem ellátják egy kevés nagyvonalú díszítménnyel és megfelelő helyet hagyva a szövegnek, markáns színekkel igyekeznek hatást kieroszakolni még ott is, ahol az szinte lehetetlennek látszik. Az alapnyomatokhoz nagyon gyakran és el kell ismernem, igen hatásosan, használnak betüöntői termékeket. Hogy példával éljek, felemlítem egy amerikai petroleum-finomító cégkártyáját. Körülbelül 20 ciceró széles és 34 ciceró magas feketés szürke színű karton ez. A kártya felső részén fektetett oválisban áll a cég neve, alsó részén pedig egy kisebb oválisban a város és utca neve és a házzám. A lapot, kivéve a két oválist, betölti egy kb. 3 ciceró átmérőjű köröket alkotó duplavonalas, egymásba fűződő keret; az egészet pedig egy kétpontos és négyponos fekete vonal határolja a papiros szélétől 2 ciceró távolsáig. A kis körökben felváltva miniatür petroleum-tartályt és petroleum-szivattyút látunk. A színezése következő: A két ovális, valamint a körökben alkalmazott tartály és szivattyú 3—4 árnyalattal világosabb szürke, mint a papiros színe; a sorok, valamint a duplavonalas keret és a négyponos külső határvonal fekete; a keret dupla vonása között vékony aranyvonal szalad, úgyszintén a kétpontos határvonal, valamint az oválisokat határoló vonal szintén arannyal van nyomva. Hozzávéve már most a körök közt előtünedező papiros színét is, végeredményében ritka szép tónust alkot, amelynek keretében a két ovális sorai élénken és szembetünően lépnek előtérbe.

Tartozom az olvasónak annak a megokolásával, hogy miért éppen ezt a példát hozom fel a tónusokra vonatkozólag.

Tettem ezt azért, mivel e kártyán láttam — a tónusnyomást illetőleg — a legnagyobb ellentétet a nálunk bevett szokásokkal. Mert hát arra még csak akadna példa mifelénk is, hogy egy-egy erősebb színt használjanak a tónushoz, de hogy tónusnyomáshoz az arany és fekete kombinációjához folyamodjon: arra már nem igen akad vállalkozó.

Mint feltünő gyakran és legtöbbszörre nagyon jól használt módszerüket említem még az iniciálék felhasználását. Láttam kártyákat, amelyen a főszótól kezdve le a „Telefon“ szóig minden szó iniciáléval volt szedve. Különösen szép ez a náluk nagyon divatos széles apró block-betűkből,

valamint a szintén erősebb vágású dölt betűkből szedett kártyáknál.

Hogy az egyes kártyákon felhasznált díszítő-anyagokról is szóljak, első sorban kell említenem — mint leggyakrabban előfordulót — az egyponthos tompafinom vonalakat s ezzel kapcsolatban a szintén tompafinom vágású díszít. Ha az angol vagy amerikai ezzel dolgozik, nagyon keveset használ fel belőle, de ezt a keveset azután oly ízléssel rendezi el, hogy szinte bámulatba ejti a szakembert munkájának könnyedsége, elegáns volta. Amilyen csínján bánik a világos díszítő-anyaggal, éppen ellenkezőleg jár el az erősebbeknél. Úgy látszik azt tartja, amit az alföldi magyar: „Ha lúd, legyen kövér.“ Az erősebb díszítő-anyagot szabadon, bátran, odavetőleg kezeli, egész a szerelenségig és — különös — dacára a gyakori túlzásoknak, legtöbbször frappáns hatást ér el vele. Az ily karakterű kártyákon gyakran láthatók az egyes ipari szakok jelképei, monogrammok stb., rendkívül ügyesen összhangzásba hozva a sorokkal, valamint a díszítő-anyaggal. Általában e kártyák, dacára azerős betű- és díszítő-anyagoknak, valamint az ilyenkor náluk elmaradhatatlan markáns színezésnek, jó hatásúak s ami a fő: feltűnőek.

Utolérhetetlen eredetiségűek a tisztán sorokból szedett, minden díszítő-anyagtól ment kártyáik. E téren nagyon sokat tanulhatunk tőlük. Jóllehet nem egyszer hallottam már nálunk az angol és amerikai nyomtatványok sorairól ama kicsinylő megjegyzést, hogy az rendszertelenül összevisszahányt szénaboglya, mégis megkockáztatom azt a szerény véleménynyilvánítást, hogy az, amit nálunk egyesek hányivetiségnek tartanak, bizony jól átgondolt és mindenképpen elfogadható rendszer megnyilatkozása. E téren való kutatásaim eredményeképp ugyanis ama következtetésre jutottam, hogy az angol és amerikai nyomdász a sorok elhelyezésénél azt az elvet követi, hogy a feltűntetni kívánt szövegrészt nem annyira a vastagabb betűkkel való szedéssel, mint inkább annak szokatlan és ennél fogva föltűnő elhelyezésével kell elérni. E rendszerhez mérten azután a fontosabb részt nagyobb, a kevésbé fontos részt pedig kisebb betűkből szedi. Hatásukban előbbre viszik és szedésüket nagyon megkönnyítik különleges és festői szép vágású betűi, amelyek már önmagukban véve is olyannyira dekoratív hatásúak,

hogy a díszítő-anyagokat nélkülözhetővé teszik. Ujabban relief- (kidomborodó) hatást keltő kártyákat is készítenek és pedig autotípiái klisék segítségével. A rajzot és a sorokat agyagba mintázzák, illetve vésik, a kiemelkedő részeket fehérre, a mélyen fekvőket feketére festik s az így elkészült lemezt megfelelő világítás mellett fényképezik, hogy azután erről a kliséből elkészíthessék. Nem ritka a fába vagy bársonyba égetett minta után sokszorosított kártya sem. Mindkét eljárás — eltekintve kissé költséges voltától — nagyon alkalmas szép és mindenekfölött feltűnő cégkártyák előállítására.

* * *

Szükségesnek tartottam a cikkem első részében leírtakkal előhozakodni, mielőtt a cégkártya kérdését hazai szempontokból tárgyalnám.

Hogy miért éppen az angol és amerikai példákat hoztam fel, azzal vélem megokolhatni, hogy különösen az utóbbi években innen indul ki minden a nyomdászatot előbbre vivő ujtás. Az ő ideájuk, az ő útmutatásuk irányadó csaknem egész Európában.

Németország nyomdászata — mint tudjuk — a legelsőik közé tartozik. Eltekintve betűiktől, a német munkát sok más közül meg lehet ismerni, mivel van benne bizonyos évek óta kifejlődött nemzeti jelleg, amivel bizony nem sok nemzet nyomdászata dicsekedhetik. És dacára annak, hogy a németnyomdászat az egész világ leghizelgőbb elismerését vívja ki nap-nap után, azt látjuk, hogy az ottani összes grafikai ágazatok, de ezek között legfeltűnőbbben a betűöntödék, produktumaik előállításakor angol-amerikaiasságra törekszenek. Nem majmolnak, de elfogadják és művelik az angol és amerikai gyártmányokban lefektetett elveket és alapigazságokat.

Hát kérem szeretettel, azt szeretném én, ha a mi szépen fejlődő hazai nyomdászatunk is ez úton haladna. Több gondot kellene fordítani az angol és amerikai nyomtatványok, szaklapok megszerzésére s azok tanulmányozására, hogy az azokban rejlő kitűnő eszméket itt is rövidesen meghonosíthassuk s ne kelljen arra várni — amint azt most tesszük — hogy a német munkákból szerezzünk egyről-másról tudomást, rendesen olyankor, amikor az már ott is divatját multa. Meg vagyok győződve arról, hogy komoly tanulmányozással, egy

kevés jóakarattal és kitartással sikerülni fog a magyar nyomdászatnak is tekintélyes mértékben eredetiségre szert tennie, mert bizony ma még mindent ránk foghatnak, csak azt nem, hogy eredetiek vagyunk.

A magyarországi mesterszedések — sajnos kevés, de annál tiszteletreméltóbb kivétellel — csak a németországi munkák legtöbbszörre ügyefogyott majmolásai. Pedig hát azzal a költséggel, amibe egyik-másik ilyen mesterszedés kerül, bizony sokkal szebb, célravezetőbb munkát készíthetnénk.

Ujabb díszítményeink, díszjeink, betűink többszörre német és angol gyártmányok; sőt akadnak ma már oly nyomdák is, amelyek az amerikai betűöntők újdonságaiból is rendelnek egyet-mást. Az angol, amerikai és német betűöntők gyártmányai oly művészi szempontok figyelembevételével készülnek, hogy nyugodt lélekkel állíthatom, miszerint a legeredetibb, legötletesebb munkák kivételére is alkalmasak s így csak a mesterszedéssel foglalkozó szaktársaim akarátán, tanulási vágyán mulik a fentebbi óhajom teljesülése.

Mint rendkívüli segítő-eszköz, rendelkezésünkre áll még e téren az önalkotta díszítő-anyag is. Sehol sem lehet jobban, mint itt felhasználni a nagyvonású, könnyen véshető díszítményeket.

Rátérek már most azon főbb szempontok ismeretetésére, amelyek a cégkártya szedésénél és nyomásánál feltétlenül érvényre kell, hogy jussanak, ha azt akarjuk, hogy munkánk igényt tarthasson az érdeklődésre.

Mielőtt valamely cégkártya szedéséhez fognánk, elengedhetetlenül szükségesnek tartom, hogy lehetőleg minden aprólékos körülményre kiterjeszkedő vázlatot készítsünk, hogy így a felhasználandó betű- és díszítő-anyag miként való felosztásáról már előre is teljes képet nyerhessünk.

Mindenkor és minden körülmények között fektessük a fősúlyt a sorok helyes, tetszetős elhelyezésére. Még ott is, ahol a rendelő által kívánt valamely klisé, embléme, vagy más nagyobb teret igénybe vevő díszítmény köti meg kezünket a szabad elrendezésben: igyekezzünk utat és módot keresni, hogy eme fő feltételnek megfelelhessünk. Sok módja van a segítségnek; hogy csak egyet említsek, ilyen például az emblémeknek tónuskép való alkalmazása. Ez a mellett, hogy hely-megtakarítást eredményez, a kártyát egyszersmind díszíti.

Hogy a sorok közül mit emeljünk ki, azt a legtöbb esetben — sajnos — a rendelő szokta meghatározni; mindamellett azonban ajánlom, helyezkedjünk e tekintetben az angol és amerikai álláspontra, ami röviden így hangzik: az a fő, hogy a kártya mit ajánl. Másodrangú azután a cég neve, az utca és házszám; még kisebb fontosságúak a telefon- és cheque-szám és az ehhez hasonló megjegyzések.

Mindenképpen helyes és elfogadható ez álláspont, annál is inkább, mivel az ilyen módon szedett kártya már első pillanatra mutatja, hogy miről van szó.

Tegyük föl például, hogy valami sportsmannek küld a kereskedő egy kártyát, amelyen valamely újfajta sportcikket ajánl. A kártyán legföltünőbb a cég neve és az üzlethelyiség címe. Mi történik akkor, midőn a címzett a kártyát megkapja? Legtöbbször az, hogy futólagos reápillantás után olvasatlanul félre is dobja. Miért? Mivel az illető nem látva semmi újat az első pillanatra, nem keltődött föl az érdeklődése, már csak azért sem, mivel rendesen azt gondolja az ember magában, hogy amire szüksége van, majd megszerzi ő ajánlás nélkül is. Míg ellenben ha a kártyán az illető új sportcikk van első sorban föltünően elhelyezve — ha lehet ábrával is — bizony megnézi azt az ember, ami azután önkénytelenül magával hozza a kártya elolvasását is. Ha azután az ajánlott cikket használhatónak tartja s meg akarja azt szerezni, bizony megkeresi a kártyán a céget, ha még oly apró betűkkel van is az nyomtatva. Igaz, hogy az itt ajánlott rendszer mellett a kártyák szövegezése is eltérő volna a jelenlegi sablontól, ez azonban semmi esetre sem volna annak kárára. A rendelőt pedig könnyen meg lehet győzni annak reá nézve nagyon is üdvös voltáról.

Ami a felhasználandó betűket illeti, óhajtandó volna, ha felhagynánk már egyszer a különféle vágású betűknek rendszertelen összekeverésével. Nem ismerek ennél izléstelenebb és szemrontóbb dolgot. Hisz ha valaki csak kevéssé is megfigyeli a jobb nyomdákban mostanában kikerülő nyomtatványokat, tapasztalhatja, hogy azok éppen azzal érik el legjobb hatásukat, hogy egy-egy nyomtatvány csak egyféle betűfajtából van szedve; vagy ha már kettő van is rajta, az rendesen csak az illető betűfajtának kövérebb és gyöngébb, esetleg

KÉPKERETEK

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

REKORD

A LEGKÖZLEKŐSEBB SZER
AZ ÉLETTÉL LEHETŐSÉGEI
AZ ÉLETTÉL LEHETŐSÉGEI
AZ ÉLETTÉL LEHETŐSÉGEI



KÓHAUT A. BÉLA
BUDAPESTI MŰVEK
SZÉKES, PÉTERFŐTÉR 7



NOXIM
CREM
DIPLOMA

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

ANGOL SZABÓ



MÓREKLY ZEN, ÉRKEZ
PALÓDI HAJFÜRTŐK
BUDAPEST, V. KER. V. U. 11. SZ. H. 11.



Fényképeseti
műterem

László E. Szemperey ut. 45.

Cankinyok

Gallicingyi 150

1000 PÉNTEREMÉNY



1000 PÉNTEREMÉNY

ALISORIA
Gyógyhatások

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

ELŐSZOBA-BUCOR

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

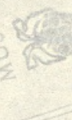
1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

MUSI
SZŐLŐK
CSEMEGEI



1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

1000 PÉNTEREMÉNY

Hogy a sorok közül mit emeljünk ki, azt a legtöbb esetben — sajnos — a rendelő szokta meghatározni; mindamellett azonban ajánlom, helyezkedjünk e tekintetben az angol és amerikai álláspontra, ami röviden így hangzik: az a fő, hogy a kártya mit ajánl. Például azután a cég neve és utca és házszám, még kisebb fontosságú a telefon és cheque-szám és ehhez hasonló magánjelölés.

Megőnkéntes helyes és elfogadható eseteket annál inkább, mivel az ilyen módon szedett kártya már első pillanatra mutatja, hogy miről van szó.

Tegyük föl például, hogy valami sportsmannek küld a kereskedő egy kártyát, amelyen valamely újfajta sportcikket ajánl. A kártyán legföltünőbb a cég neve és az üzlethelyiség címe. Mi történik akkor, midőn a címzett a kártyát megkapja? Legtöbbször az, hogy futólagos reápillantás után olvasatlanul félre is dobja. Miért? Mivel az illető első látva nemzeti ujat az első pillanatra, nem gondolja föl az érdeklődése, már csak azért sem, mivel rendszeren azt gondolja az ember magában, hogy amire szüksége van, majd megszerzi ő ajánlás nélkül is. Míg ellenben ha a kártyán az illető új sportcikk van első sorban föltünően elhelyezve — ha lehet ábrával is — bizony megnézi azt az ember, ami azután önkénytelenül magával hozza a kártya elolvasását is. Ha azután az ajánlott cikket használhatónak tartja és meg akarja azt beszerezni, bizony megkeresi a kártyán a céget, ha még oly apró betűkkel van is az nyomtatva. Igaz, hogy az itt ajánlott rendszer mellett a kártyák szövegezése is eltérő volna a jelenlegi sablontól, ez azonban semmi esetre sem volna annak kárára. A rendelőt pedig könnyen meg lehet győzni annak reá nézve nagyon jó dolog voltáról.

Ami a felhasználandó betűket illeti, óhajtando volna, ha felhagynánk már egyszer a különféle vagású betűknek rendszertelen összekeverésével. Nem ismerek ennél izléstelenebb és szemrontóbb dolgot. Hisz ha valaki csak kevéssé is megfigyeli a jobb nyomdakból mostanában kikerülő nyomtatványokat, tapasztalhatja, hogy azok éppen azáltal érik el legjobb hatásukat, hogy egy egy nyomtatvány csak egyféle betűfajtából van szedve; vagy ha már kettő van is rajta, az rendszeren csak az illető betűfajtának kövérebb és gyöngébb, esetleg

KÉPKERETEK
 SZÉP KIVITELBEN KAPHATÓK
 KISSMÉL, BÉGGYÚTCA 1

REKORD

A LEGGYÖZSEBB SZER
 KEZELÉS LEHETŐSÉGEIBEN
 KÖL BANYÓZÓ, VEZELŐ, NEM
 BENZIN-MOTOR
 PAKTÁRÓN VAN S. A. B. 10
 10 ES DE LOZSELO MOTOR



KOHÁUT A. BÉLA
 GYŐRMEZŐ AUTÓPÁLYA 6
 ZEGED, PETŐP-TÉR 2

Dnyegyal, V. kcs.
 Városházánál 71. sz.

Működésének helye:
 1. BUDAPEST, V. KERÜLET
 2. BUDAPEST, V. KERÜLET
 3. BUDAPEST, V. KERÜLET

**NOXINI
 CREME**
 elismert leghypp.
 citibb-citibb.

Legjobb és jó ill.
 tisztáltsági anyagok.

**ANGOL
 SZABÓ**



MÉRSÉKELT ÁRU, REMEK
PALÓDI HAJFÜRTŐK
 REITER J. KIRÁLY-UTCA 4.



LEGRADY
 TESTVETÉK
 BUDAPEST

**Fényképezési
 műterem**
 László C. Gyopos-csón 42

Caknyók
 Budapest, József-kt. 7.
 Budapest, József-kt. 7.
 Budapest, József-kt. 7.



**KÖRUCS
 KÖRUCS**

**A GLORIA
 GYEMANTOK**
 a legreményesebb ártalmak



KÖRUCS M. GLADY
 GYEMANTOK
 Budapest, Városházánál 42

ELŐSZOBA-BUCOR
 CSINOS KIVITELBEN, ELŐNYÖS ÁRÓN KAPHATÓ
EKÉS BÉLA
 ASZALOS-MÓHELYBEN
 BUDAPEST, MAS-UTCA 5.

**CSEMENEGÉ
 SZSZELOK
 MUST**



KÖRUCS M. LÁSZLÓ
 KÖRUCS M. LÁSZLÓ
 GYEMANTOK
 Budapest, Városházánál 42

Löwy 1904

Löwy Salamon „A cégkártya tervezése” című cikkéhez.

Herbst Samu autotípiája.

Hornýánszky Viktor nyomása.



szélesebb és keskenyebb fajtája. A magam részéről azonban még azt is elkerülendőnek vélem, hogy egy betűfajtának kövérebb és gyöngébb fajtáját is összekeverjük, mivel tapasztalati tény, hogy ezáltal a nyomtatvány nyugtalanná válik.

Szorítkozzunk tehát mindig csak egy betűfajra, a kiemelendő sorokat nagyobbakból szedve, vagy ha ez nem megy: aláhúzva a betű vágásának megfelelő vonallal. Ez által munkánk egyöntetűbb, stilszerűbb lesz, ami pedig első és legfőbb föltétele az érdeklődésre igényt tartó cégkártyának.

Hogy cégkártyákat milyen betűfajokból szedjük: ezt esetről-esetre nagyon gondosan, a papiros és az esetleg fölhasználandó klisé gyöngébb vagy erősebb rajzú voltának megfelelőleg határozzuk meg. A fehér papiros a világosabb betűket korlátlan színezéssel is érvényre juttatja, míg a sötétebb papiroson erősebb betűket használjunk. Ha erősebb betűket markáns színekkel fehér papirosra nyomtatunk, az bizonyos nyerseséggel hat a szemlélőre. Ha ezt el akarjuk kerülni, gyöngébb színeket használunk, s ez úton elsimítjuk a papiros világosságából s a betűk sötétségéből előálló ellentétet.

Különös gond fordítandó még a sorok kellő arányosítására, valamint arra, hogy a szövegnek egyik része se üsse agyon a másikat. Ne szedjük tehát az egyes sorokat túlnagyra, hogy azután a többi részt mikroszkópikus kicsiségű betűkből kelljen szednünk, esetleg az egészet összezsúfolnunk. Egészséges, életerős sorok: ez a cégkártya legfőbb föltétele; ennek a szedését igyekezzünk elsajátítani; ha ezt tudjuk — nyert ügyünk van.

Másodrangú, de nem kevésbé fontos kérdés a cégkártyáknál: a díszítmények miként való alkalmazása. Hogy ki mit és hogyan használjon fel a rendelkezésére álló díszítő-anyagokból, erre — az izlés egyéni lévén — szabályt alkotni egyáltalán lehetetlennek tartom. Egyik ezt, a másik azt az utat tartja jónak s talán mindegyiknek igaza van. Egyet azonban mindenképpen szem előtt kell tartanunk s ez az e téren való legmesszebbmenő mértékletesség. Sehol sem érvényesül jobban, mint itt a közmondás szava: „Sok a jóból is megárt“. A cégkártyának díszítő-anyaggal való ellátásánál első sorban is arra kell ügyelnünk, hogy a felhasználandó díszítmény a szöveg betűivel lehetőleg harmonikus legyen. Értem ezt úgy a vastagságra, mint a díszítő-anyag jellegére vonatkoztatva is.

Az ecsetvonásos karakterű betűkhöz, ha módunkban áll, csakis ugyanilyen jellegű díszítő-anyagot (lásd 1. ábra) használjunk, míg a tollvonásos karakterűekhez (lásd 2. ábra) az ennek megfelelő díszítő-anyagot kell használnunk. Ékes bizonyítékát láthatjuk ennek a közelebbi idők betűöntödei

Íparosok Társulása



1. ábra.

MAGYAROK BEJÖVETELE



2. ábra.

termékeinél, ahol is már az egyes betűfajokhoz azoknak mindenben megfelelő díszítő-anyagot is készítenek, mint pl. az Eckmann, Behrens, Makart, Herold, Hohenzollern, Ver Sacrum és sok más betűfajunknál, amelyek mindegyike külön-külön rendelkezik a betű vágásához mért díszítő-anyaggal s ezzel mérhetetlenül megkönnyítik a mestermunkák valóban stílszerű kivitelét. Sajnos azonban, hogy az ily teljes betű- és díszítő-anyaggal ma még nagyon kevés hazai nyomdánk dicsekedhetik s így nagyon sokszor jobb gondolkozásunk ellenére is meg kell alkudnunk az „ahol nincs, ott ne keress” elvével. Ilyenkor azután nem marad más hátra, mint hogy legalább a betű- és díszítő-anyag között való vastagsági arányt a jó ízlésnek megfelelően oldjuk meg, még pedig, ha másképp nem menne: akár a színezéssel is.

Tapasztalatból tudhatjuk, hogy okkal-móddal majdnem minden egyes modernebb fajta díszítő-anyagot összhangzásba lehet hozni a mostanában divatos betűfajokkal. Ez irányú kísérleteimből példaképpen hozom fel, hogy az úgynevezett Herold-díszítmény — amely tudvalevőleg rendkívül tömör s erős soros díszítmény — egész világos heliotrop színben nyomva nagyon elegáns és kifogástalan keretül szolgált egy nálánál aránytalanul gyengébb groteszkból szedett ajánló-levélnak,

Az ecsetvonásos karakterű betűkhöz, ha módunkban áll, csakis ugyanilyen jellegű díszítő-anyagot (lásd 1. ábra) használjunk, míg a tollvonásos karakterűekhez (lásd 2. ábra) az ennek megfelelő díszítő-anyagot kell használnunk. Ékes bizonyítékát láthatjuk ennek a közelebbi idők betűöntödei

Íparosok Társulása



1. ábra.

MAGYAROK BEJÖVETELE



2. ábra.

termékeinél, ahol is már az egyes betűfajokhoz azoknak mindenben megfelelő díszítő-anyagot is készítenek, mint pl. az Eckmann, Behrens, Makart, Herold, Hohenzollern, Ver Sacrum és sok más betűfajunknál, amelyek mindegyike külön-külön rendelkezik a betű vágásához mért díszítő-anyaggal s ezzel mérhetetlenül megkönnyítik a mestermunkák valóban stílszerű kivitelét. Sajnos azonban, hogy az ily teljes betű- és díszítő-anyaggal ma még nagyon kevés hazai nyomdánk dicsekedhetik s így nagyon sokszor jobb gondolkozásunk ellenére is meg kell alkudnunk az „ahol nincs, ott ne keress” elvével. Ilyenkor azután nem marad más hátra, mint hogy legalább a betű- és díszítő-anyag között való vastagsági arányt a jó ízlésnek megfelelően oldjuk meg, még pedig, ha másképp nem menne: akár a színezéssel is.

Tapasztalatból tudhatjuk, hogy okkal-móddal majdnem minden egyes modernebb fajta díszítő-anyagot összhangzásba lehet hozni a mostanában divatos betűfajokkal. Ez irányú kísérleteimből példaképpen hozom fel, hogy az úgynevezett Herold-díszítmény — amely tudvalevőleg rendkívül tömör s erős soros díszítmény — egész világos heliotrop színben nyomva nagyon elegáns és kifogástalan keretül szolgált egy nálánál aránytalanul gyengébb groteszkból szedett ajánló-levélnak,

melynek szövegét vörösbe játszó lila színben nyomattuk, hogy ilyformán a keret és betű közti aránytalanul nagy ellentétet elsimíthassuk.

Viszont azután ellenkező irányban járhatunk el a gyöngébb vonású díszítményekkel.

A díszítményeknél általában igen ajánlhatom a lelkiismeretes, mélyebb tanulmányozást. Meg kell értenie a mesterszedőnek minden egyes díszítőanyag igazi rendeltetését, azt, amit annak rajzolója közrebocsájtásával neki szánt, mert e nélkül jó munkát végezünk nem lehet. Úgy amint meg tudjuk okolni, hogy miért teszünk a mondat végére pontot, éppen úgy meg kell tudnunk okolni minden egyes vonaldarabkát, amelyet munkánkon felhasználtunk, hogy miért kell annak ott lennie.

Mint a díszítő-anyagok egy kiegészítő részéről, szólok itt az alapnyomatilemezekről is, amelyek, tekintve a cégkártyák többnyire kis terjedelmét, gyakrabban jönnek itt használatba, mint nagyobb nyomtatványoknál, s mivel azok megmunkálása a gyakorlottabb mesterszedőnek aránylag kevés időbe és fáradságba kerül.

A sorok és díszítmények élénkítésére és tompítására egyaránt nagyon alkalmas valamely alapszín felhasználása. Azonban itt is, mint mindenütt, ajánlom a kellő mérsékletet. Csak ott használjuk, ahol föltétlen szükség van reá, például ha sok szabad helyünk van, vagy ha az esetleg felhasznált emblème élénkítése teszi szükségessé, továbbá ha valamely címert, monogrammot akarunk a szöveg alá helyezni, stb. Szorítkozzunk lehetőleg egy alapszínre s ha mégis valamelyes variációra volna szükségünk: elérhetjük azt a lemez egyes jobban kitüntetendő vagy háttérbe szorítandó részeinek mintázásával is. Két vagy több alapszín használásánál ajánlom, hogy egy és ugyanazon szín különféle árnyalatait vegyük, ez esetben a jó eredmény nem maradhat el. Ha alkalom nyílik reá, használjuk fel a domború nyomás nagyhatású előnyeit is, de csak úgy és akkor, ha önmagunkban épp úgy, mint a rendelkezésre álló eszközökben teljes garanciát látunk annak perfekt keresztvitelére, mivel ellenesetben nem hogy használnánk, de határozottan ártunk munkánk szépségének.

Nagy gondal és körültekintéssel kell eljárunk a papiros megválasztásánál is — ha az reánk van bízva. A papirosválasztás dolga azonban nagyon tövises, ügyelnünk kell, hogy meg ne

szűrjük magunkat; úgy értem ezt, hogy nem lehet például egy és ugyanazt a szedést és színezést egyformán a kromó-kartonon és a mostanában divatos úgynevezett szecessziós kartonokon alkalmazni. Ha előre meghatározott papirosmintánk van, úgy ezt vegyük szedésünknelkiinduló pontnak; míg ellenben ha a papiros megválasztása tetszésünkre bízott: úgy keressük a szedésünkkel legjobban harmonizáló minőséget és színt.

Végére hagytam, pedig előbb és sokszor kellett volna említenem, hogy tartsuk szem előtt azt az alapigazságot, hogy csak az a munka lehet teljesen kifogástalan, amelynél a szedő, nyomó, esetleg rajzoló és cinkografus is, egymást teljesen megértve, következetesen együttműködik. Vegyünk példát amerikai és angol kollegáinktól, akik a „több szem többet lát“ elvét oly mértékben alkalmazzák egy-egy munka készítése előtt, hogy bizony nálunk még a legszabadelvűbb gondolkozású mesterszedő is „munkájába való jogtalan beavatkozásnak“ deklarálná. Hallgassuk meg többeknek a véleményét s ha e véleménynyilvánításokból csak azt szűrjük is le, hogy miképpen „ne csináljuk“ munkánkat, már ez is sokat ér.

* * *

A cikkem keretében foglalt táblákon igyekeztem az itt összegyűjtött alapelveknek — a cégkártyák miként való készítését illetőleg — a gyakorlatban való felhasználását bemutatni. Tisztán betüöntödei anyagból készült aquarell-vázlatok ezek s azt a szerény célt óhajtom vele szolgálni, hogy a mesterszedéssel foglalkozó fiatalabb szaktársaimnak némi útmutatóul szolgáljanak s buzdítsák őket az ily könnyű szerrel odahaza is elkészíthető vázlatok rajzolására és festésére, s hogy ezek készítésével ismeretkörük bővüljön, mert bizony a mai lázas munkaviszonyok mellett a nyomdában nem igen van idő és alkalom ennek gyakorlására. Már pedig gyakorlat teszi a mestert, s a gyakorlatnak minden keservét végig kell küzdenünk, azt pótolni semmivel sem lehet. A kezdet nehézségeitől pedig nem kell visszariadnunk, azt rövidesen leküzdhetjük, hogy azután a küzdelemben megerősödve, biztos kézzel, jó ítélőképességgel és ízléssel, továbbá kellő gyakorlattal vértézve állhassuk meg helyünket.

LÖWY SALAMON.